



KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 7.8.2006
COM(2006) 443 konč.

**POROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EKONOMSKO-
SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**O IZVAJANJU SMERNIC ZA VSEEVROPSKA ENERGETSKA OMREŽJA V
OBDODBJU 2002–2004**

Na podlagi člena 11 Odločbe št. 1229/2003/ES

{SEC(2006) 1059}

To poročilo je sestavljeno v skladu s členom 11 Odločbe št. 1229/2003/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o določitvi vrste smernic za vseevropska energetska omrežja in razveljavitvi Odločbe št. 1254/96/ES¹.

To poročilo o izvajanju predstavlja povzetek okvira za oblikovanje politike vseevropskih energetskih omrežij (TEN-E) ter področje in cilje smernic, skupaj s pregledom napredka pri izvajanju, doseženega v letih 2002–2004. Temelji na podatkih upravljavcev prenosnih omrežij in strokovnjakov držav članic.

Priloga k temu poročilu predstavlja podrobnosti o izvajanju elektroenergetskih in plinskih povezav v letih 2002–2004.

1. Okvir politike TEN-E

Zanesljivost oskrbe z energijo in delovanje notranjega energetskega trga sta ključna cilja politike. To se odraža v smernicah za vseevropsko energetska omrežja (TEN-E), katerih cilj je postavitve elektroenergetskega omrežja in plinskega omrežja resnično evropskega značaja z boljšim povezovanjem razdrobljenih nacionalnih omrežij.

Politika Evropske unije glede vseevropskega omrežja temelji na treh temeljih: pravni podlagi za TEN, členih 154–156 Pogodbe ES, uvedene s Pogodbo o Evropski uniji, uredbi o finančni podpori TEN² in smernicah iz odločbe za energijo TEN, ki opredeljuje smeri za prednostne projekte in projekte skupnega interesa.

Namen ukrepanja Skupnosti, ki ga določa Pogodba, je spodbujati medomrežno povezovanje in interoperabilnost nacionalnih omrežij ter dostop do njih v okviru odprtih in konkurenčnih energetskih trgov.

Smernice predstavljajo namen, obseg in cilje ukrepanja Skupnosti, skupaj s projektnimi seznamami v prilogah. Smernice opredeljujejo merila za upravičenost, na podlagi katerih lahko projekti prejmejo finančno podporo. Tako lahko finančna uredba podpre številne dobro opredeljene projekte skupnega interesa.

2. Smernice TEN-E

Smernice Evropske skupnosti za vseevropska energetska omrežja so bile sprejete v letu 1996 in so vsebovale seznam projektov skupnega interesa. Seznam projektov je bil revidiran dvakrat, v letih 1997 in 1999. Zadnja revizija smernic je začela veljati junija 2003. Opredeljuje smeri za prednostne projekte in projekte skupnega interesa, katerih izvedba je analizirana v tem poročilu.

Cilj smernic za razvoj vseevropskih energetskih omrežij je uvedba učinkovitega delovanja notranjega energetskega trga, ki bo pospeševal kohezijo v Uniji, okrepil zanesljivost oskrbe in povečal varovanje okolje. Povezovanje nacionalnih omrežij in vzpostavljanje dodatnih medomrežnih povezav med državami članicami pomeni nadaljnji korak v integraciji in

¹ UL L 176, 15.7.2003, str. 11.

² UL L 228, 23.9.1995, str. 1, Uredba Sveta (ES) št. 2236/95 z dne 18. septembra 1995 o določitvi splošnih pravil za dodelitev finančne pomoči skupnosti na področju vseevropskih omrežij, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (ES) št. 1159/05 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 2005 (UL L 191, 22.7.2005, str. 16.).

vzpostavljanju evropskega energetskega prenosnega omrežja. Zlasti pomembno je dokončanje izbora projektov na prednostnih smereh, ki so čezmejne narave ali znatno vplivajo na čezmejno prenosno zmogljivost.

Smeri za prednostne projekte upoštevajo povezave, ki so potrebne za učinkovito delovanje notranjega trga in zanesljivost oskrbe z energijo. Izzivi za elektroenergetska in plinska omrežja so različni.

i) Obstoječe zmogljivosti medomrežnih elektroenergetskih povezav so večinoma nezadostne za dodatno povečanje izmenjave in trgovine. Zato so se marca 2002 na zasedanju Evropskega sveta v Barceloni voditelji držav in vlad dogovorili o določitvi cilja za države članice, v skladu s katerim naj bi do leta 2005 stopnja medomrežnih elektroenergetskih povezav znašala najmanj 10 % njihove obstoječe proizvodne zmogljivosti.

ii) V naslednjih 20–30 letih se bo močno povečala odvisnost od uvoza zemeljskega plina. Realni cilj politike TEN-E je bil vzpostaviti dodatno zmogljivost uvoza v višini 70 milijard kubičnih metrov zemeljskega plina do leta 2013 iz virov v Rusiji, Severni Afriki, na območju Kaspijskega morja in Srednjega vzhoda. Glavni dobavitelji zemeljskega plina so sedaj Norveška, Rusija in Severna Afrika. V prihodnosti bodo pomembni dobavitelji tudi z območij ob Kaspijskem morju, Srednjega vzhoda in Zaliva. Ti viri določajo naravne tranzitne poti.

Smeri za prednostne projekte, ki izhajajo iz teh izzivov, so opisane v prilogi, oddelek 1.

2.1 Opredelitev in prednostni projekti za vseevropska energetska omrežja

Ukrepanje Skupnosti za razvoj energetskega omrežja se nanaša na glavna prometna/prenosna omrežja za električno energijo in zemeljski plin, razen distribucijskih omrežij.

Projekt je skupnega interesa, če ustreza ciljem in prednostnim nalogam, opredeljenim v smernicah, in izkazuje potencialno ekonomsko upravičenost. Uvrstitev projekta na seznam projektov skupnega interesa ne vpliva na oceno njegovih vplivov na okolje.

Sprva je deset projektov veljalo za pomembne, to so tako imenovani „Essenski projekti“, ki jih je Evropski svet sprejel v Essnu, decembra 1994 pa se je ta seznam s **pristopom od spodaj navzgor** hitro razširil na približno 200 projektov skupnega interesa v letu 1999. V reviziji, sprejeti leta 2003, se je odločalo o več kot 220 projektih.

V zadnji reviziji je bila uvedena hierarhija projektov. Poleg izboljšanja povezav na splošno je treba razviti tudi posebne povezave in jim posvetiti posebno pozornost. To je pomenilo spremembo strategije, in sicer k **strategiji od zgoraj navzdol**, ki se loteva glavnih prednostnih nalog. Zato smernice iz Odločbe za energijo, ki je bila sprejeta junija 2003, poleg projektov skupnega interesa opredeljujejo smeri za prednostne projekte. S tem se program TEN-E odziva na povečano odvisnost od uvoza zemeljskega plina, ki pomeni znatno povečanje prometne zmogljivosti za zemeljski plin, in potrebo po povečani zmogljivosti medomrežnih elektroenergetskih povezav med državami članicami, kar bi pripomoglo k bolj zanesljivemu in učinkovitemu delovanju omrežja in odpravi izpadov energije.

Na slikah 1) in 2) so prikazane smeri prednostnih projektov. Potreba po povezavi ločenih trgov v elektroenergetskem sektorju in potreba po dodatnih oskrbovalnih poteh z zemeljskim plinom sta očitni.

2.2 Učinki smernic TEN-E

Poročilo in njegova priloga prikazujeta napredek pri vzpostavljanju infrastrukture za prenos energije v skladu s cilji politike Evropske unije, ki se nanaša na vseevropska energetska omrežja (TEN-E). Pomembno je, da je bila tipologija projektov spremenjena z revidiranimi smernicami, ki sta jih sprejela Svet in Evropski parlament junija 2003. Zaradi dolgotrajnosti pridobivanja dovoljenj in izgradnje, običajno 5 do 10 let, je bilo treba v analizo vključiti tudi obdobje od leta 1996 do 2000. Vzpostavljena je bila povezava med novo in staro klasifikacijo. Poročilo o izvajanju zato temelji na tipologiji projektov, ki je bila uvedena s smernicami iz odločbe, sprejete junija 2003.

Poleg tega prikazuje priloga pomembne podatke o projektih, navedenih v smernicah, ki že veljajo, in pogodbah, sklenjenih v okviru proračunske postavke TEN-E. Podatke v zadevnih preglednicah so potrdili strokovnjaki držav članic, ki jih je določil odbor TEN-E v letu 2005.

3. Napredek pri izvajanju

Od leta 1996 kažeta plinski in elektroenergetski sektor različna vzorca izvajanja projektov. Medtem ko je bila do sedaj oskrba z zemeljskim plinom zanesljiva, je pomanjkanje zmogljivosti proizvodnje električne energije in ustreznosti medomrežnih povezav povzročilo veliko preobremenitev nekaterih daljnovodov in celo številne izpade električne energije v letu 2003.

S seznama „Essenskih projektov“, ki je nastal leta 1994, se je kmalu začelo izvajati pet posebnih projektov v zvezi z zemeljskim plinom. To so bili glavni plinovodi Alžirija–Maroko–Španija in Rusija–Belorusija–Poljska–EU ter nova plinovodna omrežja v Grčiji, na Portugalskem ter na jugu in zahodu Španije.

Od petih posebnih elektroenergetskih projektov sta dva projekta začela obratovati, in sicer povezava med severom Portugalske in Španijo ter med Italijo in Grčijo. Ostali trije projekti niso prestali zahtev postopkov pridobitve upravnih dovoljenj (za projekta Francija–Italija in Francija–Španija) ali pa niso dobili dovoljenja za gradnjo (za povezavo med vzhodnim in zahodnim delom Danske). Ta trend se je nadaljeval za projekte, ki so začeli obratovati 1996–2001, kar je vključevalo 18 projektov v sektorju zemeljskega plina in 6 v elektroenergetskem sektorju.

3.1 Končani projekti

Na slikah 3) in 4) (s podrobnostmi v preglednici 1 in preglednici 2 v prilogi) so prikazani projekti, ki so se začeli izvajati po letu 2001; obsegajo 45 elektroenergetskih projektov, številne projekte v Španiji, na Portugalskem in v jugovzhodni Evropi, ter 16 plinovodnih projektov. Štirinajst izmed teh projektov je prejelo podporo na podlagi pogodb v okviru proračunskih sredstev TEN-E.

Ustrezni čezmejni projekti (in tisti z velikim učinkom na čezmejni prenos), ki so prednostni projekti, vsebujejo elektroenergetske povezave v smereh EL.1, EL.2, EL.3, EL.4, EL.6 in EL.7 ter plinske povezave v smereh NG.2 in NG.4, kot je prikazano na slikah 3) in 4).

3.2 Projekti v izgradnji

Na slikah 3) in 4) (s podrobnostmi v preglednici 2 in preglednici 3 v prilogi) so prikazani projekti, ki so v izgradnji. Ta seznam obsega 14 elektroenergetskih projektov, številne projekte v Španiji in na Portugalskem ter 11 plinovodnih projektov. Devet izmed teh projektov je prejelo podporo na podlagi pogodb v okviru proračuna TEN-E.

Ustrezni čezmejni projekti (vključno s tistimi z velikim učinkom na čezmejni prenos), ki so prednostni projekti, vsebujejo elektroenergetske povezave v smereh EL.3, EL.4, EL.6, in EL.7 ter plinske povezave v smereh NG.3 in NG.4, kot je prikazano na slikah 3) in 4).

3.2b Vpliv dodatnih čezmejnih povezav

Ocena vpliva na zaključene čezmejne povezave in tiste, ki so v izgradnji, temelji na povečanju zmogljivosti, kakor je navedeno v preglednicah 2 in 4 v prilogi. Za elektroenergetske povezave se meri v „neto dodatni zmogljivosti“, ki je povezana z „neto prenosno zmogljivostjo“ zadevne države.

Za Belgijo povečanje neto zmogljivosti za 900 MVA z dodatnim daljnovodom Avelin–Avelgem ustreza 16 % dejanske neto prenosne zmogljivosti. Za Italijo pomeni povečanje, ki ga zagotavlja fazni transformator v Rondissone in zaključena povezava s Švico, 22 % neto prenosne zmogljivosti. Dva daljnovoda, ki se navezujeta na Ernestinovo v Hrvaški, ustrezata 38 % neto prenosne zmogljivosti. Dva dodatna daljnovoda, ki povezujeta Portugalsko s Španijo, lahko nosita večji del neto prenosa iz Španije in vanjo. To pomeni, da ima v primeru izgube enega daljnovoda drugi še vedno zadostno zmogljivost za ključni prenos energije. Zanesljivost oskrbe na Portugalskem se je torej zelo povečala.

Ti dodatni daljnovodi precej povečujejo izmenjavo električne energije. Zlasti Portugalska sedaj presega cilj 10 % zmogljivosti medomrežne povezave. Ostale države, vključno s Španijo, Italijo, Grčijo, Irsko in Združenim kraljestvom, pa še vedno ne dosegajo tega cilja. To izraža potrebo po okrepitvi zanesljivosti oskrbe v Skupnosti z obvladovanjem preobremenjenosti elektroenergetskih omrežij in po odzivu na dejanske potrebe trga po prenosu. Zato so še vedno potrebne dodatne čezmejne elektroenergetske povezave vzdolž prednostnih smeri.

Za plinske povezave se povečanje zmogljivosti meri v milijardah kubičnih metrov na leto (Bcm/a). Preglednici 2 in 4 kažeta, da novi plinovodi od Libije do Italije, od Alžirije do Španije in od območij Severnega morja do Združenega kraljestva povečujejo obseg uvoza za največ 20 Bcm/a. Terminali za utekočinjeni zemeljski plin (LNG), ki že delujejo ali so v izgradnji, povečujejo obseg uvoza za nadaljnjih 50 Bcm/a.

Te številke pomenijo pomemben del dodatnega uvoza v EU več kot 200 Bcm/a, ki bo potreben od leta 2020, novi plinovodi pa bodo še vedno potrebni za zagotavljanje in izmenjavo dodatne zmogljivosti uvoza zemeljskega plina.

3.3 Faza pridobitve dovoljenja

Faza pridobitve dovoljenja v okviru izvajanja projekta obsega vrsto vprašanj z dolgim seznamom nalog, preden je faza pridobitve dovoljenja zaključena. Seznam projektov v fazi pridobitve dovoljenja (s podrobnostmi v prilogi) obsega 80 projektov, od tega 61

elektroenergetskih in 19 plinovodnih projektov. Devetindvajset izmed teh projektov je prejelo podporo v okviru proračuna TEN-E.

Veliko število teh projektov dokazuje, da je poenostavitev postopkov za pridobitev dovoljenja ključna za pospešitev izvedbe, zlasti za čezmejne projekte posebnega evropskega interesa.

Kabelska povezava med Estonijo in Finsko (ESTLINK) je prva in doslej edina elektroenergetska povezava baltskih držav z drugimi državami članicami Evropske unije. Zato je bila motivacija za dokončanje te povezave velika. Izvedba je trajala skupaj 7 let, od tega so bila 3 leta potrebna za fazo pridobitve dovoljenja in le dve leti za izgradnjo.

Razvojni načrt za povezavo med Italijo in Švico, S. Fiorano–Robbia, se je začel pripravljati leta 1992. Leta 2001 so bile izvedene raziskave o tehnični in okoljski izvedljivosti. Po doseženi izvedljivosti in izdelavi idejnega projekta se je začel dolgotrajen in naporen postopek pridobitve dovoljenja. Treba je omeniti, da je bila odobritev projekta dosežena zaradi številnih kompenzacijskih ukrepov in popuščanj glede okoljskih vplivov, kot je odstranitev obstoječih nadzemeljskih vodov na območju novega objekta. Novi vod je bil končno dokončan ob izteku leta 2004 (po 12 letih) in je začel delovati 20. januarja 2005.

Ti primeri potrjujejo, da je celotno trajanje projekta za električne daljnovode 5 let, če ni ovir ali nasprotovanja. Četudi brez večjih ovir, pa je v resnici pri večini zadnjih primerov od prvega načrtovanja do začetka uporabe praviloma preteklo okoli 10 let. Če obstajajo resnične ovire in nasprotovanje, projekti ne dosežejo faze izgradnje niti po 12 do 21 letih (primer je Bescano (ES)–Baixas (FR) in o njem še vedno ni dogovora). V nekaterih primerih se ne začnejo izvajati niti po 10 ali več letih razprav kot v primeru daljnovoda Lienz (AT)–Cordignano (IT).

V dojemanju javnosti obstajajo velike razlike glede tveganj in vplivov, povezanih z visokonapetostnimi nadzemeljskimi daljnovodi v primerjavi s plinovodi, pri katerih je običajno manj zamud. Nedavno so se pojavila nasprotovanja glede izgradnje terminalov LNG, na lokalni in regionalni ravni. V primeru terminala pri Rosignanu (IT) je kljub dogovoru na nacionalni ravni projektu zelo nasprotovala lokalna skupnost Rossignano, ki je želela, da bi bili nekateri deli obrata zgrajeni na drugi lokaciji, bolj v notranjosti njenega ozemlja. Po treh letih dodatnega ocenjevanja okoljskih vplivov se zdi rešitev izvedljiva in gradnja bi se kmalu lahko začela.

3.4 Napredek v obdobju 2002–2004

V zvezi s plinskim omrežjem so pričeli delovati pomembna povezava med Francijo in Španijo ter novi terminali za utekočinjeni zemeljski plin (LNG) v Kartageni, Bilbau in Barceloni, Španija. Poleg tega so v izgradnji številni terminali LNG v Italiji, Španiji, Grčiji in Združenem kraljestvu. Začel je delovati tudi novi plinovod iz Libije v Italijo (Sicilija).

Večji projekti, ki so v fazi pridobivanja dovoljenj, vključujejo plinovod iz Kaspijskega morja skozi Turčijo v Avstrijo, povezovalni plinovod Grčija–Italija in povezovalni plinovod Danska–Nemčija–Švedska, številne terminale LNG v Italiji in Španiji ter podzemno skladišče za plin v Španiji.

Kar zadeva elektroenergetsko omrežje, je obstoječa povezava med Francijo in Italijo povečala svojo zmogljivost, začela sta delovati manjkajoča povezava med Francijo in Belgijo ter novi daljnovod med Italijo in Švico, prav tako pa tudi dodatne povezave med Španijo in

Portugalsko, v jugovzhodni Evropi, med Švedsko in Norveško, Finsko in Rusijo, znotraj Irske in na Danskem. Poleg tega so v izgradnji podmorska povezava med Finsko in Estonijo, nova medomrežna povezava med Bolgarijo in nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo, daljnovodi med Španijo in Portugalsko ter daljnovodi na Irskem.

Večji projekti v postopku pridobitve dovoljenja vključujejo povezave med Francijo in Španijo, Nizozemsko in Združenim kraljestvom, v jugovzhodni Evropi, vključno s povezavami med Grčijo in Bolgarijo/nekdanjo jugoslovansko republiko Makedonijo/Turčijo, med Nemčijo in Poljsko, Nemčijo in Avstrijo, Avstrijo in Madžarsko ter Avstrijo in Češko republiko.

Izvedba projektov na prednostnih smereh v obdobju 2002–2004 je podrobneje obravnavana v prilogi.

Poleg tega je bila izvedba projektov v osamljenih regijah učinkovito podprta s sredstvi iz proračunske postavke TEN-E (s podrobnostmi, navedenimi v prilogi).

3.5 Finančna sredstva Skupnosti

Iz proračunske postavke TEN-E je bila od leta 1995 do 2004 dodeljena pomoč v skupnem znesku 174 milijonov EUR. Ta proračunska sredstva so bila porabljena pretežno za sofinanciranje raziskav.

Na dodeljeno pomoč je treba pogledati z vidika prednostnih smeri. Kar zadeva znesek, porabljen za prednostne projekte v obdobju 2001–2005, je bilo približno 64 % razpoložljivih sredstev dodeljenih tem projektom. Večji del tega zneska je bil porabljen za plinsko omrežje, in sicer 62,8 %, manjši del v višini 37,2 % pa za električno omrežje.

Te številke so bile potrjene na podlagi zbiranja ponudb v letu 2004, ki je temeljilo na smernicah, sprejetih junija 2003, ko so prednostni projekti, izbrani za financiranje, prejeli skoraj 64 % celotnih proračunskih sredstev. Plinska omrežja so prejela 65 % proračunskih sredstev, ki so bila porabljena za prednostne projekte. Te številke kažejo, da so predhodno določene prednostne naloge v skladu s prednostnimi smermi, opredeljenimi v odločbi iz leta 2003.

To jasno kaže, da izbira prednostnih smeri, sprejetih v letu 2003, odraža zahtevo po izboljšanju energetske infrastrukture na evropski ravni. Drugič, kaže, da se lahko ključna politična in finančna pomoč osredotočita na prednostne projekte.

3.6 Osrednja vloga proračuna TEN-E

Obseg letnega proračuna TEN-E je z vidika potrebnih investicij zelo skromen in znaša približno 0,2–0,5 % (preglednica 1 in preglednica 2 v prilogi, ki se nanašata na prispevek TEN-E k celotnim stroškom). Vendar pa je lahko pomoč za raziskave ključnega pomena za načrtovanje projekta v osamljenih ali otoških regijah. S tem povezane raziskave izvedljivosti in tehnične raziskave so ključnega pomena za začetek teh projektov in lahko skrajšajo časovni okvir pridobitve gradbenega dovoljenja. Poleg tega pomeni pomoč za nove tehnologije prenosa električne energije, kot je polaganje vodov pod zemljo ali souporaba železniških in cestnih predorov, močno spodbudo za te projekte. Finančna podpora za tehnično fazo prav tako pospeši projekt in je lahko povod za izdajo dovoljenja za gradnjo. Čezmejni projekti so prejeli precejšnjo podporo iz proračunske postavke TEN-E, kot je podrobneje navedeno v prilogi. V nekaterih dobro utemeljenih primerih je bilo mogoče dodeliti sredstva za fazo

izgradnje. V teh primerih je bistveni element kakovostna pomoč preko proračunskih sredstev TEN-E in ne višina finančne intervencije. Če je manjkajoča povezava kratka in so zato skupni stroški projekta nizki, lahko prispevek TEN-E doseže stopnjo 10 %, sicer je manjši.

Posebna pomoč TEN-E za nove tehnologije.

Kabelska tehnologija:

Pomoč je bila dodeljena številnim podmorskim kabelskim projektom, pri čemer bo povezovalni plinovod med Nizozemsko in Norveško najdaljši delujoči podmorski kabel, vključno s kablom, ki povezuje Škotsko in Anglijo, da bi se v večji meri uporabljala proizvodnja obnovljive električne energije in podmorski kabli za povezavo različnih trgov ali otokov z osrednjim usklajenim sistemom. Zasleduje se nov pristop za izvedbo izoliranih plinovodov (GIL).

Vzajemno dopolnjevanje visokonapetostnih daljnovodov in železniških/cestnih predorov:

Pomoč je bila dodeljena za raziskavo možnosti za novo povezavo preko predora Brenner med Avstrijo in Italijo ter povezavo elektroenergetskega in železniškega prometa v avtocestnem predoru Lyon–Torino. Možnost novega kabla ali tehnologije GIL je podrobno analizirana.

Raziskave omrežij evropskega obsega:

Zaradi svojega strateškega pomena se 75 % upravičenih stroškov dodeli za raziskovanje povezav in stičišča med podaljšanim zahodnim usklajenim sistemom, Unijo za uskladitev prenosa električne energije (UCTE) in vzhodnim usklajenim območjem, vključno z enotnim elektroenergetskim sistemom (UPS) Rusije, vključujoč območje Kaliningrada, medomrežno povezanimi elektroenergetskimi sistemi (IPS) Belorusije, Ukrajine, elektroenergetskimi sistemi Moldavije, Gruzije, Azerbajdžana, IPS baltskih držav in drugimi povezanimi sistemi. Rezultat te raziskave izvedljivosti bo priskrbel ključne informacije za odločitev o izvedbi.

Drugi primer je projekt, ki preučuje nove povezave med Unijo za uskladitev prenosa električne energije in sistemi CENTREL (vzhodna Evropa).

3.7 Posojila EIB in druge pomoči Skupnosti

Kakor je obrazloženo v prilogi, energetska infrastruktura prejme precejšnjo pomoč preko posojil EIB ali sredstev iz drugih virov Skupnosti. Vendar pa je precejšen del te pomoči pogosto namenjen energetske infrastrukturi na splošno, vključno z distribucijskimi omrežji, in ne le povezovalnim plinovodom.

4. Ugotovitve

Na podlagi poročila v prilogi je Komisija ugotovila naslednje:

- Dosežen je bil cilj dodeljevanja pomoči predvsem prednostnim projektom.

Dejstvo, da je bilo v obdobju 2001–2004 več kot 60 % pomoči TEN-E dodeljene prednostnim projektom, dokazuje, da prednostne smeri, sprejete v letu 2003, odražajo potrebne izboljšave v prenosni infrastrukturi

- V politiki TEN-E je treba nameniti veliko pozornost usklajevalnim ukrepom v zvezi z izvedbo.

Za pospešitev izvedbe projektov je treba nameniti posebno pozornost podrobnemu spremljanju napredka in redni izmenjavi informacij, ki zadevajo čezmejne povezave. Imenovanje evropskega koordinatorja, kot je sprejeto v smernicah TEN-T za promet, bi lahko bilo ustrezen ukrep in je predlagano v reviziji smernic TEN-E.

- Politična podpora v obliki „oznake TEN-E“ postaja vedno bolj pomembna za javno odobravanje in za pospešitev postopka pridobitve dovoljenj. Opaziti pa je mogoče, da ostajajo postopki pridobitve dovoljenj največji problem, saj od prvega načrtovanja do začetka delovanja običajno preteče okrog 10 let.

Odziv upravljavcev prenosnih omrežij kaže, da je izražanje interesa Skupnosti enako pomembno kot finančna pomoč in lahko prispeva k pravočasnemu začetku gradnje.

- Na dolgem seznamu projektov skupnega interesa je razmeroma veliko število projektov potekalo uspešno – očitno brez večje pomoči TEN-E. Toda podrobnejši pregled čezmejnih povezav, zlasti vzdolž prednostnih smeri, je pokazal, da je bil v tem podrazredu učinek programa TEN-E pomemben (glej preglednico 2 in preglednico 4 v prilogi).

- Proračun TEN-E, četudi skromen, je pomembno prispeval k

– začetku projektov v osamljenih ali otoški regijah,

– projektom, ki raziskujejo možno uporabo novih tehnologij ali

– pridobitvi dovoljenj za gradnjo za nekatere projekte.

- Evropska investicijska banka (EIB) je zelo primerna za ključno vlogo v boljšem povezovanju trgov zemeljskega plina in električne energije EU. Financiranje plinske in elektroenergetske prenosne infrastrukture je že tradicionalna dejavnost EIB, ki ji je treba glede na prednostne projekte v prihodnosti še bolj slediti.

- Postalo je očitno, da je posodobitev prednostnih smeri in projektnih seznamov³ predpogoj za povečanje podpore boljšemu povezovanju novih držav članic in pridruženih držav.

Polna vključitev desetih držav članic, ki so pristopile 1. maja 2004, v prednostne projekte zahteva posodobitev prednostnih smeri. Predlagana revizija smernic TEN-E vključuje ustrezne dodatne smeri za prednostne projekte.

Glavne ugotovitve za elektroenergetska in plinska omrežja so:

Elektroenergetska omrežja:

- Prednostni projekti upoštevajo pomen čezmejne trgovine za liberalizacijo elektroenergetskega trga. Medomrežne povezave še vedno večinoma ne dosegajo barcelonskega cilja 10 %, čeprav je bil storjen napredek.

³ Predlog Komisije za revizijo smernic TEN-E COM(2003) 742 z dne 10/12/2003.

- Dokončane povezave in povezave v izgradnji pomembno prispevajo k odpravi preobremenitve vzdolž prednostnih koridorjev. Zlasti čezmejne povezave med Francijo in Belgijo (EL.1), med Italijo in Švico ter fazni transformator med Italijo in Francijo (EL.2), več povezav med Portugalsko in Španijo (EL.3), čezmejne povezave v jugovzhodni Evropi (EL.4), povezave, ki povečujejo prenosno zmogljivost med Irsko in Severno Irsko (EL.6), med Dansko in Nemčijo, povezave med Finsko in Estonijo, Finsko in Rusijo ter Švedsko in Norveško (EL.7) pomembno povečujejo prenosno zmogljivost.

Plinska omrežja:

- Prednostni projekti upoštevajo pomen čezmejne trgovine za liberalizacijo trga zemeljskega plina.
- Dokončane povezave in povezave v izgradnji pomembno prispevajo k povečanju zmogljivosti uvoza zemeljskega plina vzdolž prednostnih koridorjev. Zlasti čezmejna povezava za dobavo plina iz Alžirije preko Maroka (NG.2), iz Turčije v Grčijo ali Avstrijo (NG.3) in vrsta novih terminalov LNG (NG.4) v Španiji, Italiji, Grčiji in Združenem kraljestvu pomembno povečujejo zmogljivost uvoza.

Besedilo pod slikami:

Slika 1: Smeri za prednostne projekte v zvezi z elektroenergetskimi omrežji.

Slika 2: Smeri za prednostne projekte v zvezi s plinskimi omrežji.

Slika 3: Napredek pri izvajanju od leta 2001 za elektroenergetska omrežja.

Slika 4: Napredek pri izvajanju od leta 2001 za plinska omrežja.